

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ผ่านพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้ และพบว่าพื้นที่ลุ่มน้ำดังกล่าวเป็นป่า เต็งรังที่เสื่อมโทรม มีความลาดชันไม่สูงมากนักไม่มีราษฎรอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ดังนั้นจึงได้พระราชทานพระราชดำริที่จะใช้ลุ่มน้ำดังกล่าว เป็นลุ่มน้ำสำหรับศึกษา ในการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ระบบน้ำชลประทานเป็นแกนนำ และเนื่องมาจากสภาพป่าเต็งรังที่เสื่อมโทรมนี้เป็นสภาพลุ่มน้ำที่มีอยู่ค่อนข้างมาก ในพื้นที่ภาคเหนือ หากว่าพื้นที่ลุ่มน้ำชนิดนี้ได้รับการพัฒนาแล้วก็จะทำให้ พื้นที่ต้นน้ำลำธารของภาคเหนือ รวมทั้งความเป็นอยู่ของราษฎร ในพื้นที่ลุ่มน้ำชนิดนี้มีสภาพดีขึ้นไปด้วย ดังนั้นสืบเนื่องมาจากแนวพระราชดำรินี้ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อศึกษาการพัฒนาก็ได้เริ่มขึ้นที่ลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ ให้พิจารณาจัดตั้งขึ้นบริเวณป่าขุนแม่กวาง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตพื้นที่โครงการประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อหารูปแบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ภาคเหนือ และเผยแพร่แก่ราษฎรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองต่อไป โดยทำการศึกษาพัฒนาป่าไม้ ๓ อย่าง ๓ วิธี เพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง คือมีไม้ใช้สอย ไม้ผล ไม้เชื้อเพลิง ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจน คงความชุ่มชื้นเอาไว้เป็นประโยชน์อย่างอื่นที่ ๔ และพื้นที่ต้นน้ำลำธารให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์เป็นหลัก โดยต้นทางเป็นการศึกษาสภาพพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร และปลายทางเป็นการศึกษา ด้านการประมงตามอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ผสมกับการศึกษาด้านการเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์และโคนม และด้านเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์ที่สมบูรณ์แบบ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรที่จะเข้ามาศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ แล้วนำไปใช้ปฏิบัติอย่างได้ผลต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เป็นศูนย์กลางแบบเบ็ดเสร็จที่มีการศึกษาทดลองและสาธิตในลักษณะสหวิทยาการเสมือนหนึ่งพิพิธภัณฑ - ธรรมชาติที่มีชีวิต สำหรับราษฎรได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติได้
๒. เพื่อศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ด้านทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ดิน และระบบเกษตร รวมทั้งระบบนิเวศลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้ และการจัดการลุ่มน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม
๓. เป็นศูนย์กลางข้อมูลการพัฒนา บูรณาการ และแลกเปลี่ยนข้อมูล บริการข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านวิชาการ และเชิงปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม
๔. ขยายผลการพัฒนาสู่ประชาชนในหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ และโครงการบริการการพัฒนาในระดับพื้นที่ ให้ดำรงชีวิตที่พออยู่พอกิน และสามารถพึ่งตนเองได้
๕. พัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ลุ่มน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์และ สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมตามแนวพระราชดำริ